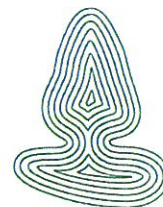

Landbruks- og matdepartement
Postboks 8007 Dep

0030 Oslo

skog+
landskap

NORSK INSTITUTT FOR
SKOG OG LANDSKAP

Høringsuttalelse: Forslag til vernehjemmel i Jordloven

Regjeringen prioriterer vern av våre beste jordressurser. For å styrke mulighetene til vern har departementet utviklet et forslag til vernehjemmel i jordloven. Forslaget er nå til høring.

Norsk Institutt for Skog og Landskap er ikke offisiell høringsinstans i denne saken. Vi ønsker likevel å gi noen faglige kommentarer til forslaget. Når vi uoppfordret gjør dette, er det fordi vi ser det som vårt ansvar, med grunnlag i instituttets faglige kompetanse og rollen som rådgiver for departementet, å bidra med faglig begrunnede innspill til den videre prosessen.

Skog og landskap anser generelt at en vernehjemmel i Jordloven vil kunne bidra til å oppfylle Regjeringens mål for jordvernet. For å lykkes med målet om å verne de beste arealene, er det dog en rekke faglige forutsetninger som må oppfylles. Noen av disse kommenteres nedenfor.

Kriterier for valg av arealer

Departementet foreslår at jordvernehjemmelen skal gjelde verdifull dyrka jord, og at det bl.a. skal legges vekt på

- 1) arealenes kvalitet til mat- eller fôrproduksjon,
- 2) om arealene har eller kan få nasjonal eller regional betydning for matproduksjon,
- 3) om arealene er av en viss størrelse og om de er sammenhengende samt
- 4) om de ligger i et område der det er eller kan ventes å bli utbyggingspress

Re 1: Arealenes kvalitet til mat- eller fôrproduksjon

Vi vil påpeke at kravet om konsistens og likebehandling i verneprosessene, tilsier at den faglige informasjonen som vil utgjøre en viktig del av beslutningsgrunnlaget i verneprosessene, må bygge på faglig fundert og systematisk kartlegging av jordressursenes kvalitet. Om lag halvparten av Norges jordbruksareal er jordsmonnkartlagt. Skog og landskap har utarbeidet en jordindeks som avledes fra jordsmonnkartene. Denne jordindeksen gir et objektivt grunnlag for å vurdere arealenes kvalitet til mat- eller fôrproduksjon. For områder som ikke er jordsmonnkartlagt vil informasjon i markslaget/AR5 også kunne benyttes som et objektivt vurderingsgrunnlag, men med mindre detaljering.

Dato:

08.01.10

Deres ref:

200801973-/EIE

Vår ref:

09/4/AHA/008

Norsk institutt for
skog og landskap

Pb 115, 1431 Ås

T 64 94 80 00

F 64 94 80 01

Org. nr.: 970 167 641

Bankkonto: 7694 05 12081

Regionkontor

Nord-Norge – Bardufoss

Midt-Norge – Steinkjer

Vest-Norge – Bergen

Norsk genressursenter

www.skogoglandskap.no

Vi vil videre vise til at de globale og regionale klimaendringer som må påregnes, vil føre til at produksjonsforholdene i Norge endres. Dette vil blant annet innebære at arealer som i dag har vesentlige klimatiske betingede begrensninger, f eks i forhold til matkornproduksjon, i fremtiden vil kunne bli viktige produksjonsarealer for krevende jordbruksvekster. I det langsiktige perspektiv som må ligge til grunn for juridisk vern av jord, må også slike aspekter tillegges vekt. Dette er et viktig element i det nasjonale ansvaret for klimatilpassing og for å sikre mulighetene for nasjonal matproduksjon under endret klima og tilhørende endringer i de globale matvaremarkedene.

Re 2: Nasjonal eller regional betydning for matproduksjon

Skog og landskap anbefaler at det må legges særlig vekt på arealenes egnethet for produksjon av bulkprodukter (fôr (melk/kjøtt), potet og korn). I tilfelle av en matkrise er det disse jordbruksproduktene som er særlig viktig for befolkningens matsikkerhet.

Re 3: Arealenes størrelse og arrondering

Skog og landskap vil peke på at AR5 gir et objektivt grunnlag for å dokumentere arealenes størrelse og arrondering.

Re 4: Utbyggingspress

Vi vil her vise til metode utarbeidet i 2004 av Skog og landskap (den gang NIJOS) og SSB for å identifisere jordbruksareal under utbyggingspress. Metoden kombinerer SSBs befolkningsdata med markslagsdata i AR5. Metoden er beskrevet i tidsskriftet Kart og Plan nr. 64: s. 75-77

Vi vil med disse kommentarene påpeke at vi mener det er grunnlag for å velge arealer for vern i henhold til Departementets vektlegging med hjelp av metoder som er objektive og dokumenterbare og som tillater at de arealene som velges ut kan sammenlignes med andre områder – både lokalt, regionalt og på landsbasis.

Virkning av vernevedtaket

Virkningen av vernevedtaket blir at den vernede jorda ikke kan "brukast til anna føremål enn jordbruksproduksjon".

Vi tilrår at det bør gis anledning til å etablere f eks veksthus og planteskoler innenfor vernede områder *når dette gjøres på en måte som tillater at arealet kan tilbakeføres til opprinnelig tilstand.*

Økonomiske og administrative konsekvenser

Skog og landskap tilrår at det blir etablert et sentral database med kartfesting av vernede områder. Dette vil være nødvendig for å kunne skaffe tilveie samlet dokumentasjon av hvor mye som er vernet og av kvaliteten på disse arealene. En slik database vil også gjøre det mulig å overvåke hvorvidt vernevedtaket overholdes og i hvilken grad det gis dispensasjoner. Riksrevisjonen påpekte i *Dokument nr. 3:12 (2005-2006) Svakheter i myndighetenes arbeid med å kartlegge og overvåke biologisk mangfold og forvaltning av verneområder* at mangelen på slik dokumentasjon er en svakhet ved forvaltningen av naturvernområder. Det samme kravet om dokumentasjon vil trolig gjelde areal vernet etter Jordloven.

Med vennlig hilsen

Arne Bardalen
Direktør

Arnold Arnoldussen
Seksjonsleder

(2)

www.skogoglandskap.no